

Beretning ved afdelingslederen i MammenFri til Generalforsamling d. 9. april 2019

Det er marts, solen skinner, jeg ser børn, der svinger sig i karussellen, på multibanen losses til fodbolden. I sandkassen er børn i fuld sving med at lave det højeste sandslot. Jeg ser mooncarræs på stien, løb op og ned ad jordbakken, og i en trætop kan jeg høre snak og grin.

Denne praksisfortælling er et godt eksempel på, hvordan legen udfolder sig i al sin mangfoldighed. Og netop legen er i fokus i den nye styrkede pædagogiske læreplan, der er en del af Dagtilbudsloven, og som trådte i kraft d. 1. juli 2018. Læreplanen tydeliggør et fælles pædagogisk grundlag for alle dagtilbud, hvor blandt andet børnefællesskaber, et bredt læringsbegreb og som nævnt legen er central. Det brede læringsssyn er fortsat afspejlet i seks læreplanstemaer, men disse skal nu ses i samspil med hinanden i forhold til det pædagogiske arbejde og rummer tilsammen de forskellige kompetenceområder, som alle børn skal møde i henholdsvis vuggestue og børnehave.

Læreplanen skal således fungere som et redskab til at udvikle læringsmiljøer, der understøtter børnenes trivsel, udvikling og dannelse - både i rutinesituationer, planlagte aktiviteter og børneinitieret leg.

I vuggestue og børnehave er vi startet ud med at sætte fokus på arbejdet med "Samspil og relationer i det pædagogiske læringsmiljø", som en del af det pædagogiske grundlag. Dette er fundamental for al pædagogisk praksis, da kerneopgaven løses i det relationelle felt.

Udover at være bevidst om egen tilgang til det enkelte barn og børnegruppen, er indretning af læringsmiljøer også af stor betydning for børnenes udvikling. Vi skal således i gang med at se på, hvordan vores rum kan åbne muligheder fremfor begrænsninger. Arbejdet med implementering af denne læreplan tager tid, og derfor er det glædeligt, at vi først er forpligtede til at være i mål med denne d. 1. juli 2020.

Legen var også i fokus, da Mammuttens personale og jeg drog afsted til netværksdag i Fredericia. Forfatteren Sofie Münster indledte dagen med et spændende foredrag om børns karakterdannelse, og hvordan vi kan udvikle stærke værdier og personlig integritet hos børnene, så de rustes til livet.

Legen er den bedste ramme for barnets karakterdannelse. I den frie leg er der en anden motivation på spil, når barnet selv tager initiativ til legen, som kan føre mange steder hen uden et decideret mål. Som en iboende drift afprøver barnet nye sider af sig selv og får både indsigt i og flyttet egne grænser. I forlængelse heraf understregede Münster vigtigheden af, at vi som fagpersoner og jer som forældre fralægger os "Pas nu på-kulturen" og er bevidst om den svære balance mellem fri leg og nødvendig indblanding.

Udover at give plads til den frie leg, opfordrede hun til at igangsætte aktiviteter, der træner børnene i at udleve de værdier, som vi anser for at være vigtige, og som påvirker børns karakterdannelse.

Münster var inde på, at mange har den holdning, at hvis børn kan undgå modstand, skal de i en tid, hvor begrebet curlingbørn eksisterer. Men det har stor værdi, at børn bliver fortrolige med modstand, som en naturlig del af livet, hvad enten det er hverdagsmodstand eller gennem aktiviteter, hvor svære mentale ting er i spil.

I Mammutten ser vi bl.a. slåsleg som et brugbart pædagogisk redskab til at lære børn, hvordan man håndterer både mental og fysisk modstand på en hensigtsmæssig måde. Vi har hentet inspiration fra Michael Blume, der er lærer og forfatter til bogen "Slåskultur". Han fremhæver at slåslege, der er bygget op om regler, ritualer og værdier, er et godt afsæt for børnene til at gøre sig både kropslige og sociale erfaringer.

I forbindelse med disse slåslege eller andre vokseninitierede aktiviteter er det vigtigt at give plads til efterfølgende refleksion sammen med børnene, så det er tydeligt for alle, hvilke værdier, der er i spil - eks. evnen til at aflæse modstanderens kropssprog og udvise respekt for hinandens grænser under kampen samt håndtering af nederlag efter kampen.

Vores fornemteste opgave er således både at italesætte og vise børnene, hvilke værdier, der er gode, så der opbygges et indre værdisæt, som barnet kan træffe valg ud fra – både i barndommen og senere i livet.

Og når vi nu taler om at give børnene nogle gode værdier med i rygsækken, vil jeg fremhæve sidste års fælles emneuge "MammenFri gir værdi". I denne uge blev fællesskabet og nærværet små og store imellem tilgodeset - både gennem arbejdet med kunstneriske udsmykninger, der havde til formål at synliggøre vores værdier, og gennem fællessang. Sangen "Magi i Mammen" blev til i løbet af ugen og sunget til ferniseringen. Sangen fortæller, hvad vi i MammenFri anser for det gode børneliv, hvor arbejdet med vores værdier *fællesskab, nærvær og fokus på det enkelte barns udvikling* er centralt. Værdier som hviler på Grundtvigs og Kolds menneskesyn og livsanskuelser.

Som nævnt i min beretning ved sidste års generalforsamling, har vi som ledelse en opgave i at sikre, at den Grundtvig-Koldske værditænkning udfoldes i praksis og kobles til arbejdet med vores værdigrundlag i alle afdelinger – her har vi været særligt udfordret i vuggestue- og børnehavedelen grundet manglende kendskab til de to herrers tanker. Der var således behov for en fælles viden om Grundtvig og Kold, så alle faggrupper fik et fælles udgangspunkt.

Mikael og jeg inviterede derfor Thorstein Balle til Midtjylland i forbindelse med vores visionsdøgn i februar. Thorstein Balle er lektor og foredragsholder tilknyttet Grundtvig centeret i København, så han var den helt rette til at berige os med Grundtvig og Kolds pædagogiske tanker, heriblandt brug af fortællinger som et middel til livsoplysning. I forlængelse heraf kan jeg ikke lade være med at oplive jer med fortællingen om, at lærde folk også kan få behov for at træde af på naturens vegne. Dette blev nemlig en realitet for Thorstein Balle lidt uden for min barndomsby Løvskaal, hvor han skyndsomt måtte holde ind til siden for at lade vandet. Det Hr. Balle måske ikke var bevidst om, var nødvendigheden af at trække håndbremsen, så han kunne have undgået at blive vidende til at se hans bil ende i grøften. Men dejligt var det, at det kun var bilen, der blev skadet og fragtet tilbage til storstaden via autohjælp, så Balle var i stand til at gennemføre hans spændende oplæg 😊

Med den nyerhvervede viden fik vi i vuggestuen og børnehaven udarbejdet et skriv med overskriften "Den Grundtvig-Koldske værditænkning i MammenFri vuggestue og børnehave. Vi ser denne værditænkning som et inspirationsgrundlag, som naturligt kobles til arbejdet med den styrkede læreplan. Jeg vil opfordre jer til at læse dette skriv, som er at finde på MammenFris hjemmeside, men jeg vil også her benytte lejligheden til at fremhæve fire kernebegreber, som er centrale for vores praksis og i tråd med den Grundtvig-Koldske tænkning. En tænkning som i bund og grund handler om at bruge sin sunde fornuft 😊

Samvær barn og voksen imellem

Som nævnt er relationsarbejdet fundamental for al pædagogisk praksis. Ved at inddele børnene i mindre grupper, har vi gode forudsætninger for at være nærværende og tilgodeset det enkelte barns trivsel og udvikling. I tråd med Grundtvig og Kolds tænkning er det vigtigt for os at se barnet som værdifuldt, og at møde barnet der, hvor det er.

Den levende fortælling

Den levende fortælling er kendetegnet ved, at den voksne sætter sig selv i spil og taler til fantasi og følelse hos barnet, så viden sætter sig. De fælles morgensamlinger afdelingsvis og på tværs af vuggestue, børnehave og skole danner ramme for den levende fortælling, hvor små og store er samlet og bliver oplivet og oplyst på forskellig vis i fællesskabets tegn.

I forbindelse med emnet "Jorden rundt på 60 dage" i vuggestue og børnehave, er børnene bl.a. blevet oplyst om, at der findes mange andre lande, hvor børn lever under anderledes vilkår end os – via spejling får børnene således en forståelse for andres og egne livsbetingelser.

I Mammutten har rollespil bl.a. været et samtaleemne til en samling takket være Allan (far til Wilhelm). Allan formår på bedste vis at sætte sig selv i spil med fortællinger om rollespillets eventyrlige univers med henblik på at vække børnenes lyst til at blive en del af et rollespil, hvor man øver sig i at navigere i egen identitet og prøve grænser af.

Stilletid

Vi skaber rum for stilletid i løbet af dagen i vuggestue, børnehave og Mammut – det giver barnet mulighed for at mærke sig selv og udvikle selvbevidsthed – både kropsligt og mentalt. Historier, instrumental musik og børnemassage er bl.a. et godt afsæt for dette. Forfatter Carsten Sommerskov har udviklet historier med musik, der taler til barnets fantasi og medvirker til, at barnet oplever historien mere intenst. I tråd med Grundtvig og Kolds tanker kan historier drage nytte af barnets lyst til at høre en god fortælling. Sommerskovs fortællinger har til hensigt at styrke barnets selvværd og tilgodese dets behov for at finde ro i en hverdag, hvor der er mange input at forholde sig til! Og vi må sige, at det har en gavnlig effekt for børnene, da afslapning dagligt gør børnene mere afbalanceret og giver øget indre ro.

Sofie Münster tilslutter sig også denne form for afslapning og henviser til forskning, der har bevist, at vi bliver mere groundet og får nemmere ved selvkontrol, når vi kan mærke os selv.

Bevægelse

Bevægelse tilgodeser både krop og sind. At bevæge sig sammen med andre skaber glæde og udvikler samtidig kropsbevidsthed. Kun gennem spejling i andre, får barnet kendskab til sig selv, som Grundtvig ville have sagt.

Siden sidste generalforsamling har personalet i vuggestue og børnehave været på besøg i Løvspring børnehus i Viborg med henblik på at få inspiration til det pædagogiske arbejde med krop og bevægelse ud fra de rammer, vi har i MammenFri. Det vi bl.a. tog med os fra dette besøg er, at vi skal være bevidste om at italesætte, at der er bevægelse i stort set alt, hvad vi foretager os. Derudover udsprang der et nyt tiltag i børnehaven i form af "Dagens bevægelsesaktivitet", hvor de voksne skiftevis har ansvaret for at igangsætte en eftermiddagsaktivitet i uderummet.

Både vuggestue- og børnehavebørn kickstarter desuden dagen med morgenidræt, og de bliver ugentligt udfordret i motorikrummet, gymnastiksalen og på legepladsen, hvor der er højt til loftet og mulighed for at tilgodese barnets behov for bevægelse. Børnene tilegner sig herved gode bevægelseserfaringer og -vaner, og får styrket en alsidig motorisk udvikling.

Som det fremgår af min beretning, er der udvikling på forskellige planer – både hos børn og personaler – både afdelingsvis og på tværs af alle afdelinger. Det kræver omstillingsparathed, fleksibilitet, høj faglighed, positivitet, engagement, samarbejde og kommunikation, som alle personaler udviser i det pædagogiske arbejde med børnene.

Det ligger mig meget på sinde, at både børn, forældre og personaler oplever, at MammenFri er et dejligt hus at være en del af. Det var derfor glædeligt for mig, da Mette Stüker Hansen, der i slutningen af februar blev ansat som pædagogisk assistent i børnehaven, bekræftede denne målsætning.

Som forholdsvis uerfaren leder, da jeg startede i MammenFri i 2015, var en anden målsætning også at skabe stabilitet i personalegruppen. Her 3,5 år efter min tiltræden, er jeg blevet mange erfaringer rigere og må sande, at det er utopi at skabe stabilitet i en branche som vores. Der opstår løbende behov for ændringer i personalegruppen, hvad enten det skyldes faldende børnetal eller det modsatte, orlov, sygdom, jobskifte osv. Men det er mit ansvar at sikre, at kerneopgaven varetages på bedste vis af kompetente personaler, og det har vi her i MammenFri. Der skal derfor lyde en stor tak for indsatsen til personalet, som beriger både børn og voksnes hverdag med de forskellige kompetencer, de hver især bringer i spil.

Jeg vil også benytte lejligheden til at takke Mikael for at være en værdifuld sparringspartner – han er om nogen god til både at lytte og til at skabe tilpas forstyrrelse med hans knivskarpe betragtninger. I forlængelse heraf skal bestyrelsen også have et anerkendende skulderklap med på vejen. De gør en stor indsats både på det visionære og praktiske plan, ikke mindst i forbindelse med byggeriet – dette arbejde er til gavn for hele MammenFri.

Jeg vil slutte af, hvor jeg startede med et digt af Sigurd Barrett, der understøtter den styrkede læreplans barnesyn, hvor barndommen bliver betragtet som noget, der har værdi i sig selv.

“Barndommens frihed har vinger,
løfter os bort for en stund,
Griber os kærligt og svinger
os i sin favn, blød og rund.
Barndommens eventyr lever,
leg og lær nu med øjne og mund.” (Sigurd Barrett, 2015)

Afdelingsleder MammenFri
Jane Huus Andersen